ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2565

สารจากบรรณาธิการ...

สวัสดีค่ะ กรมอุตุนิยมวิทยาออกประกาศคาดหมายฤดูฝนประเทศไทย ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม 2565 และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนตุลาคม 2565โดยการเตรียมเข้าสู่ฤดูฝน ปี 2565 หรือ Pre-Southwest Monson คือ ช่วงเริ่มต้นการเปลี่ยนทิศทางลมที่พัดปกคลุมประเทศไทย เป็นมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามเรามีกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืชคอยติดตามสภาพภูมิอากาศและแจ้งเตือนการระบาดศัตรูพืชเป็นประจำทุกเดือน และในสภาพที่มีอากาศเปลี่ยนแปลงได้มีการแจ้งเตือนชาวสวนปาล์มน้ำมันและมะพร้าว ที่พบการระบาดในภาคใต้ให้ระวังหนอนปลอกเล็กในปาล์มน้ำมัน และป้องกันกำจัดให้ถูกวิธี รวมทั้ง การทำลายของหนอนศัตรูพืชผักในสภาพอากาศร้อนที่ยังคงปรากฏ โดยแนะนำการใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อไวรัสเอ็นวีพี เพื่อการป้องกันกำจัด โดยต้องมีการประเมินความรุนแรงของการระบาดและใช้อย่างเหมาะสม และศัตรูพืชสำคัญอีกชนิดหนึ่ง คือ แมลงวันทองพริก ที่ทำลายพืชในวงศ์มะเขือ มีการแนะนำวิธีป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน และที่จะขาดเสียไม่ได้ในการสร้างการเรียนรู้ให้เกษตรกรผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลปลูก จะช่วยให้เกษตรกรได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการขยายผลไปสู่ชุมชน แล้วพบกันใหม่ในช่วงฤดูฝนที่จะถึงนี้ นะคะ....

ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.
บรรณาธิการ

ประธานคณะทำงาน : นางชัญญา ทิพานุกะ

คณะทำงาน : นางสาวสุมนา สิมาสฤษฏ์ นางสินันต์ธร จันทร นางชิดชนก ไชยพงษ์ นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นางสาววรนาฏ โคกเย็น นางสาวกันยากร อุทัย นางสาวปวีณา เดชคอบุตร นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวอุดมศรี อุ่นโชคดี และนางจันทร์จรัส เกียรติ์ทวีมั่นคง

เตือนเฝ้าระวังศัตรูพืช

ประจำเดือน พฤษภาคม 2565

ภาคเหนือ

สูงสุด 34 - 36 °ซ
ต่ำสุด 23 - 25 °ซ

ปริมาณฝน
140 - 180 มล.

ความชื้นสัมพัทธ์
75 - 80 %

- ข้าว ระวัง หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง
- ข้าวโพด ระวัง หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด เพลี้ยอ่อน หนอนเจาะฝัก โรคใบไหม้แผลใหญ่
- ไม้ผล ระวัง เพลี้ยแป้ง มวนลำไย หนอนกินใบ หนอนเจาะลำต้น โรครากเน่าโคนเน่า
- พืชผัก ระวัง ด้วงหมัดผัก หนอนใยผัก หนอนกระทู้ผัก โรคเน่าและไหลพืชตระกูลกะหล่ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สูงสุด 34 - 36 °ซ
ต่ำสุด 24 - 26 °ซ

ปริมาณฝน
170 - 210 มล.

ความชื้นสัมพัทธ์
75 - 80 %

- ข้าว ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคขอบใบแห้ง
- มันสำปะหลัง ระวัง แมลงหวี่ขาวยาสูบ โรคใบไหม้ โรคโคนเน่าหัวเน่า โรคใบด่าง
- อ้อย ระวัง หนอนกออ้อย ด้วงหนวดยาว โรคใบขาว

ภาคกลาง

สูงสุด 35 - 37 °ซ
ต่ำสุด 25 - 27 °ซ

ปริมาณฝน
120 - 150 มล.

ความชื้นสัมพัทธ์
75 - 80 %

- ข้าว ระวัง เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง
- มะพร้าว ระวัง หนอนหัวดำ ด้วงแรด ด้วงงวง แมลงดำหนาม ไรสี่ขามะพร้าว
- อ้อย ระวัง แมลงนูนหลวง โรคใบขาว ด้วงหนวดยาว โรคแส้ดำ

ภาคตะวันออก

สูงสุด 33 - 35 °ซ
ต่ำสุด 25 - 27 °ซ

ปริมาณฝน
180 - 220 มล.

ความชื้นสัมพัทธ์
80 - 85 %

- มันสำปะหลัง ระวัง เพลี้ยแป้ง ไรแดง โรคใบด่าง โรคพุ่มแจ้ โรคใบไหม้ โรคโคนเน่าหัวเน่า
- ไม้ผล ระวัง เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไก่แจ้ หนอนเจาะผล แมลงวันผลไม้ โรคราดำ โรครากเน่าโคนเน่า
- มะพร้าว ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ด้วงแรด ด้วงงวง หนอนกินจั่น ไรสี่ขามะพร้าว

ภาคใต้

สูงสุด 32 - 35 °ซ
ต่ำสุด 24 - 26 °ซ

ปริมาณฝน
120 - 330 มล.

ความชื้นสัมพัทธ์
75 - 90 %

- ปาล์มน้ำมัน ระวัง หนอนปลอกเล็ก ด้วงกุหลาบ โรคลำต้นเน่า
- มะพร้าว ระวัง หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ด้วงแรด ด้วงงวง หนอนปลอกเล็ก หนอนกินจั่น
- ไม้ผล ระวัง เพลี้ยหอยเกล็ด เพลี้ยแป้ง หนอนกินใต้ผิวเปลือกลองกอง หนอนเจาะผล โรครากเน่าโคนเน่า โรคใบจุดสาหร่าย
- ยางพารา ระวัง โรคใบร่วง โรครากขาว โรคเส้นดำ

ติดต่อ : สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด ใกล้บ้านท่าน / จัดทำโดย : กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร / ข้อมูลสภาพอากาศ : กรมอุตุนิยมวิทยา

ข่าวสารวิชาการ กอป.
ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2565

หนอนปลอกเล็กในปาล์มน้ำมัน (The case caterpillar)

เตือนเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน และมะพร้าว เฝ้าระวังการระบาดของ **หนอนปลอกเล็ก** เนื่องจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงในช่วงนี้ หนอนปลอกเล็กซึ่งเป็นศัตรูพืชที่พบการระบาดได้ตลอดปี โดยที่ผ่านมาจะพบการระบาดมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ แต่ปัจจุบันพบการระบาดของหนอนปลอกเล็กในสวนปาล์มน้ำมันในหลายจังหวัดทางภาคใต้ ดังนั้น ขอให้เกษตรกรหมั่นสำรวจสวนอย่างสม่ำเสมอ หากพบการเข้าทำลาย ให้ดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง หรือสามารถขอคำแนะนำในการป้องกันกำจัดได้ที่เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้บ้าน

รูปล่างลักษณะ

ตัวเต็มวัยหนอนปลอกเล็กเป็นผีเสื้อกลางคืน ระยะหนอนเป็นระยะที่ทำให้เกิดความเสียหาย โดยหนอนจะเริ่มแทะผิวใบมะพร้าว หรือใบปาล์มน้ำมัน ผสมกับใยที่ขับออกมาจากปากนำมาสร้างปลอกห่อหุ้มตัวเอง ปลอกมีช่องเปิด 2 ทางช่องเปิดด้านบนสำหรับโผล่หัวออกมาแทะกินใบพืช ส่วนด้านล่างสำหรับเป็นช่องขับถ่าย ระยะหนอนใช้เวลาประมาณ 92 – 124 วัน การแพร่กระจายโดยลม

รูปล่างลักษณะของหนอนปลอกเล็ก

ที่มา กรมวิชาการเกษตร และ สนง.เกษตรจังหวัดชุมพร
เรียบเรียงโดย กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ลักษณะการทำลาย

หนอนปลอกเล็กจะแทะผิวใบ กินตรงส่วนผิวใบเอามาทำปลอกหุ้มตัว ทำให้ใบแห้งเป็นสีน้ำตาล และกัดทะลุใบเป็นรูและขาดแหว่ง ถ้ารุนแรงจะเห็นทางใบทั้งต้นเป็นสีน้ำตาลแห้งคล้ายใบไหม้ ทำให้ต้นชะงักการเจริญเติบโตผลผลิตลดลง

แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1.หมั่นสำรวจสวนปาล์มน้ำมันอย่างสม่ำเสมอ

2.หากพบการระบาดเริ่มทำลายเล็กน้อย ให้ตัดทางใบที่หนอนกำลังกินมาเผาทำลาย

3.หากอยู่ในพื้นที่การระบาดของด้วงงวงหรือด้วงสาคูไม่ควรตัดทางใบเพราะรอยแผลจะเป็นช่องทางเข้าทำลายของด้วงงวง ให้พ่นเชื้อบีที (*Bacillus thuringiensis*) ทันที โดยใช้เชื้อบีทีอัตรา 100 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ 5 มิลลิลิตร พ่นให้ทั่วบริเวณใต้ใบและต้องพ่นในช่วงเช้าหรือเย็น เพื่อหลีกเลี่ยงแสงยูวีที่จะทำลายเชื้อบีที โดยใช้เครื่องพ่นที่ปรับความดันได้ไม่น้อยกว่า 30 บาร์ และพ่นติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ห่างกัน 5 - 7 วัน

4.กรณีพบการระบาดรุนแรง ใช้วิธีพ่นสารทางใบ โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

- ฟลูเบนไดเอไมด์ 20% WG อัตรา 5 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
- คลอแรนทรานิลิโพรล 5.17% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร
- ลูเฟนนูรอน 5% EC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

** ควรระมัดระวังการใช้สารลูเฟนนูรอน ในบริเวณใกล้แหล่งน้ำหรือบริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเนื่องจากมีพิษสูงต่อกุ้ง*

ที่มา กรมวิชาการเกษตร และ สนง.เกษตรจังหวัดชุมพร
เรียบเรียงโดย กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ข่าวสารวิชาการ กอป.
ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2565

เชื้อไวรัสเอ็นพีวีควบคุมหนอนศัตรูพืชผัก

ช่วงนี้ประเทศไทยสภาพอากาศร้อนอย่างต่อเนื่องทั่วทุกภาคของประเทศ เกษตรกรจะพบเจอการทำลายของหนอนศัตรูพืชผักในทุกระยะการเจริญเติบโต เช่น หนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนใยผัก เป็นต้น ทำให้พบการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมากและเพิ่มจำนวนครั้งในการฉีดพ่น ส่งผลต่อการเกิดความต้านทานของหนอนศัตรูพืช ดังนั้นการใช้ชีวภัณฑ์เป็นทางเลือกในการควบคุมหนอนศัตรูพืชดังกล่าว เช่น การใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน และสารชีวภัณฑ์ จำพวกเชื้อไวรัสเอ็นพีวี เชื้อแบคทีเรียบีที เป็นต้น

ไวรัสเอ็นพีวี เป็นเชื้อไวรัสที่ทำให้แมลงเกิดโรค และเป็นไวรัสที่มีอยู่ในธรรมชาติ โดยมีความเฉพาะเจาะจงต่อแมลงเป้าหมาย ปัจจุบันในประเทศไทยมีการผลิตและใช้เชื้อไวรัสเอ็นพีวี 3 ชนิด

1) เชื้อไวรัสเอ็นพีวีหนอนกระทู้หอมควบคุมหนอนกระทู้หอม
2) เชื้อไวรัสเอ็นพีวีหนอนกระทู้ผักควบคุมหนอนกระทู้ผัก
3) เชื้อไวรัสเอ็นพีวีหนอนเจาะสมอฝ้ายควบคุมหนอนเจาะสมอฝ้าย

กลไกการทำลายแมลงศัตรูพืชของเชื้อไวรัส NPV
เมื่อหนอนกินไวรัสที่ปะปนอยู่บนใบพืชอาหาร ไวรัสจะเข้าสู่กระเพาะอาหารส่วนกลาง ผลึกโปรตีนที่ห่อหุ้มอนุภาคไวรัสจะถูกย่อยสลายโดยน้ำย่อยในกระเพาะอาหารที่มีฤทธิ์เป็นด่าง อนุภาคของไวรัสจะหลุดออกมาทำลายเซลล์กระเพาะอาหาร ทำให้หนอนลดหรือหยุดการกินอาหาร ผนังลำตัวหนอนเริ่มซีดจาง จากนั้นอนุภาคไวรัสจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น และเข้าทำลายอวัยวะต่างๆ ในตัวหนอน ผนังลำตัวจะบวม มีสีขาวครีม หนอนจะไต่ขึ้นที่สูงและตายห้อยหัวและส่วนท้องเป็นรูปตัว วี หัวกลับ (V Shape) ผนังลำตัวหนอนจะแตกง่ายและมีสีดำ เนื่องจากไวรัสเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแพร่ระบาดในธรรมชาติต่อไปของไวรัส โดยทั่วไปหนอนจะเกิดโรคและตายในเวลา 2-7 วัน

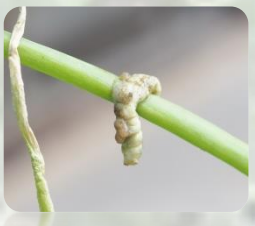

การประเมินความรุนแรงของการระบาด
เพื่อเลือกปริมาณการใช้ที่เหมาะสม
- ระบาดน้อย พ่นทุก 7-10 วัน ปริมาณ 10 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร
- ระบาดปานกลาง พ่นทุก 5-7 วัน ปริมาณ 15 ซีซี/น้ำ 20ลิตร
- ระบาดรุนแรง พ่น วันเว้นวัน จนกว่าหนอนจะลดลง ปริมาณ 20 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร

*ผสมสารจับใบทุกครั้งที่ทำการฉีดพ่นเชื้อไวรัสเอ็นพีวี

ที่มาภาพ: กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (**สวทช.**)

เรียบเรียงโดย กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2565

“แมลงวันทองพริก” (solanum fruit fly)

ชื่อสามัญ solanum fruit fly

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bactrocera latifrons* (Hendel)

แมลงวันทองพริก *Bactrocera latifrons* (Hendel) ทำลายพืชในวงศ์มะเขือ (Solanaceae) เช่น พริกสวน พริกชี้ฟ้า พริกขี้หนู มะเขือเปราะ มะเขือพวง มะเขือยาว มะแว้งต้น และมะแว้งเครือ เป็นต้น

ลักษณะการทำลาย

แมลงวันทองพริก (Solanum fruit fly หรือ chili fruit fly) สามารถเข้าทำลายในพริกพันธุ์ต่างๆ ทุกชนิดตั้งแต่ระยะที่ผลพริกใกล้เปลี่ยนสีไปจนกระทั่ง ผลสุก ลักษณะอาการภายนอกของพริกที่ถูกแมลงวันทองพริกเข้าทำลาย จะคล้ายกับโรคกุ้งแห้งหรือโรคแอนแทร็กโนสในพริก แต่จะมีความแตกต่างกันตรงโรคกุ้งแห้งเกิดจากเชื้อรา จะไม่มีหนอนอยู่ภายในพริก แต่พริกที่ถูกแมลงวันทองพริกทำลายจะมีหนอนอยู่ภายใน เนื่องจากตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่บนผลพริก และปล่อยให้ตัวหนอนที่ฟักจากไข่กัดกินชอนไชอยู่ภายในผลพริก ทำให้ผลพริกเน่าและร่วงหล่น เมื่อตัวหนอนโตเต็มที่จะเจาะรูออกมาจากผลพริก เพื่อเข้าดักแด้ในดินก่อนจะกลายเป็นแมลงวันทองพริกตัวเต็มวัย

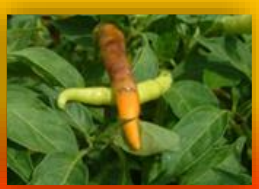

วิธีป้องกันและกำจัดแมลงวันทองพริกโดยวิธีผสมผสาน

1. **วิธีเขตกรรม** โดยการเก็บผลพริกหรือผลไม้ที่เป็นพืชอาศัยที่ร่วงหล่นไปเผาทำลายเพื่อลดแหล่งขยายพันธุ์ของ แมลงวันทองพริก หรือทำลายพืชอาศัยที่อยู่รอบๆ แปลงปลูก
2. **การใช้สารล่อ** จะสามารถดึงดูดได้เฉพาะแมลงวันผลไม้เพศผู้เท่านั้น สารล่อที่มีประสิทธิภาพในการดึงดูดแมลงวันพริก *Bactrocera latifrons* ได้ดีคือ สารลาติ-ลัวร์ (lati-lure) สารเคมีในกลุ่ม α-ionone และ α-ionol ทุกชนิด
3. **การใช้เหยื่อโปรตีน** ไฮโดรไลเสต 800 ซีซี ผสมสารมาลาไทออน 83% EC 160-200 ซีซี หรือไตรคลอร์ฟอน 80% SP 160 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นเป็นจุด จุดละ 30 มิลลิลิตร หรือพ่นเป็นแถบ สามารถพ่นบนพืชชนิดอื่นๆ ที่อยู่รอบแปลง ควรพ่นในเวลาเช้าตรู่ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่แมลงวันทองต้องการอาหาร ให้เริ่มพ่นล่วงหน้าประมาณ 15-30 วัน ก่อนแมลงวันทองพริกเข้าทำลาย จุดที่พ่นเหยื่อควรเป็นจุดที่อยู่ในร่มเงาและไม่ถูกแสงแดดจัด จึงจะมีประสิทธิภาพดีในการดึงดูดแมลงวันทองพริก
4. **การใช้สารชีวภัณฑ์สกัดจากพืช** เช่น เมล็ดสะเดา หางไหล ข่าแดง ตะไคร้หอม หรือน้ำส้มควันไม้ สามารถไล่แมลงวันทองพริกให้ไม่มาวางไข่ การใช้เชื้อราเมทาไรเซียมผสมน้ำแล้วรดใต้ทรงพุ่มของต้นพริกสามารถกำจัดระยะดักแด้ของแมลงวันทองพริกได้

เรียบเรียงโดย กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยเทคโนโลยีรังสี
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ข่าวสารวิชาการ กอป.
ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2565

โรงเรียนเกษตรกร และปัจจัยสู่ความสำเร็จ

โรงเรียนเกษตรกร (Farmers Field School : FFS) คือ กระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร เน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรคิดเป็น ทำเป็น โดยดำเนินการในสถานที่ปลูกพืชของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลการเพาะปลูก เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยกันคิดวิเคราะห์ หาทางเลือก และตัดสินใจร่วมกัน เกษตรกรมีโอกาสเรียนรู้วิธีการ และขั้นตอนการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนรับข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาทางเลือกต่างๆ อย่างเหมาะสม

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย